

УДК 141.131

ФІЛОСОФІЯ ТОТОЖНОСТІ ТА ТРАНСЦЕНДЕНТАЛЬНИЙ ІДЕАЛІЗМ ФРІДРІХА ШЕЛЛІНГА

Студ. Цупренко К.О, гр.ББТ 1-18
Науковий керівник доц. Р.В. Множинська
Київський національний університет технологій і дизайну

Мета і завдання. Мета цієї роботи є розкриття особливості "філософії природи" і системи "трансцендентального ідеалізму" Ф. Шеллінга.

Завдання визначення поняття, окреслене Ф. Шеллінгом щодо самосвідомості і обґрунтування того, що з неї можна вивести всю систему знання, продемонструвати механізм виникнення світу з внутрішнього принципу духовної діяльності. Виходячи від суб'єктивного, як від первинного і абсолютного, необхідно показати те, як виникає об'єктивне.

Предмет дослідження. Філософія тотожності та трансцендентальний ідеалізм Ф. Шеллінга, де принципом трансцендентальної філософії проголошується суб'єктивне, його внутрішні акти.

Методи та засоби дослідження: у роботі використані такі методи, як спостереження, аналіз, синтез та порівняння. Дані методи дали змогу дослідити філософські погляди та проаналізувати спадщину та наукові відкриття філософа.

Наукова новизна та практичне застосування отриманих результатів: Наукова новизна полягає в тому, що Шеллінг прагне врівноважити суб'єктивне й об'єктивне, ідеальне і реальне, кінцеве і нескінченне. Таким чином, у вченні Шеллінга стверджується тотожність суб'єкта і об'єкта, тобто полярних факторів — «суб'єктивного», або пізнавального, і «об'єктивного» принципів. У формі суб'єкта або історії переважає суб'єктивний принцип, а в об'єкті або природі - об'єктивний. Тому в природі ми пізнаємо структури розуму, а в сфері суб'єктивності вбачаємо її об'єктивізацію. Центральною ідеєю Шеллінга, яка дала йому можливість побудувати систему «філософії тотожності» і систему «трансцендентального ідеалізму» є ідея "абсолютного розуму, в якому суб'єктивне і об'єктивне-неподільні". З погляду Шеллінга, "абсолютним може бути лише самопізнання безумовної тотожності". Спираючись на «науковчення» Фіхте про те, що межа між протилежностями завжди є їх певним поєднанням, а така межа є тільки тому, що протилежності у чомусь тотожні, Шеллінг шукає основу абсолютної тотожності усього існуючого, яке має назву «Буття».

Шеллінг проводить аналогію між природою і людським світом, яка полягає в тому, що основа дійсності проявляється в єдності несвідомого і свідомого. Говорить про природу як живу, свідченням цього є спрямованість до вищого і до людини, а також той факт, що спрямовуючою дійсністю є організм, тобто жива природа. Отже, він розуміє природу не матеріалістично, але разом з тим вважає її незалежною від свідомості.

Абсолютний суб'єкт, пов'язаний у Фіхте з індивідуальним «Я», в системі Шеллінга перетворюється на божественне начало світу, абсолютну тотожність суб'єкта й об'єкта. Вирішуючи завдання, як з цієї початкової тотожності вивести всю багатоманітність визначень цього світу, Шеллінг вводить поняття «творчий акт». Будучи непізнаваним для розуму, він водночас є предметом особливого роду ірраціонального пізнання - інтелектуальної інтуїції. Іншими словами: «Ідеалізм - душа філософії, реалізм - її тіло».

Фрідріх задається питанням: як в процесі розвитку природи суб'єктивне (несвідомо-духовне) стає об'єктивним? Виходячи із суб'єктивного "Я", вважати його як щось первинне, яке переходить в об'єктивне. Внутрішнім актом суб'єктивного є "інтелектуальна інтуїція".

Але суб'єктом такого осягнення суцього може бути не просто розум, а лише філософський і художній геній.

Така інтуїція недоступна всім смертним, вона дається тільки обдарованим людям, геніям. Інтелектуальна інтуїція - найвища форма філософської творчості, що служить тим інструментом, на основі якого можливе саморозгортання тотожності.

Результати дослідження. У своїй роботі «Система трансцендентального ідеалізму.1800» філософ розкриває проблеми сукупності всього чисто об'єктивного, яке ми можемо називати природою. Сукупність всього суб'єктивного назвемо «Я» або «інтелігенцією», які протилежні одна одній. Інтелігенція як свідоме, а природа - несвідоме. Задача полягає в тому, щоб пояснити тотожність даних понять.

Так, коли ми починаємо протиставляти злих і добрих людей, ми вже їх об'єднали за ознакою — люди. Там, де ми протиставляємо: більше — менше, близько — далеко, пусте — повне тощо, ми їх попередньо об'єднали поняттям "простір". Таким чином, усе, що виявляє себе як протилежності, обов'язково повинно мати щось спільне, бути ототожненим у чомусь, інакше ми протилежність взагалі не помітимо. Однак якщо ми бачимо протилежності, то ми бачимо і їх тотожність. Чому тоді так складно вирішується проблема пізнання тотожностей протилежностей? Шеллінг вважає, що тотожності ми сприймаємо тільки інтуїтивно, хоча постійно використовуємо їх і в практичному, і в теоретичному житті. Те, що в Абсолюті тотожне, вічне і бездоганне, у світі речей, навпаки, — поділене, множинне, неосяжне, змінне з часом, уявляється як процес.

Висновки. Підсумовуючи викладене можемо зазначити, що розвиток Абсолюту, за Шеллінгом, має цілепокладаючу форму. Крайні ступені його на одному полюсі дають матерію, а на протилежному — ідею, істину пізнання. Саморозподіл Абсолюту, єдиного тотожного самому собі початку, має за мету самопізнання єдиного, своє власне самоусвідомлення Абсолюту.

Ключові слова: трансцендентальний ідеалізм, філософська тотожність, «інтелектуальна інтуїція».

ЛІТЕРАТУРА

1. Шеллінг Ф.В.Й. “Система трансцендентального ідеалізму.1800”. Сочинения в 2 т. Т. 1.— М.: Мысль, 1987.— 637 с.— (Филос. Наследие. Т.102).- С.227-489. URL: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000398/st000.shtml> (дата звернення: 3.04.2019).

2. Філософія: мислителі, ідеї, концепції - Кремень В.Г. «Філософія тотожності» Ф. В. Шеллінга URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1372/53/1/1/> (дата звернення: 29.03.2019).